

Nagy Imre és a pesti Srácok

Nagy Imre a huszadik század egyik legvitatottabb személye. Hogy miért vettem be ebbe az arcképcsarnokba? Hadd idézzem dr. Bégány Attilát, az Új Demokratikus Koalíció (ÚDK) ügyvivő képviselőjét, aki a legjobb választ adta, amit eddig olvastam: **“Nagy Imrét azért tiszteljük, mert tudta legyőzni magát. Legyőzte korábbi énjét vállalva a halált is. E nélkül csak egy gyűlölt vagy megvetett kommunista begyűjtési miniszterként maradt volna meg emlékezetünkben. De legyőzte önmagát és ellenségéből barátunk lett.”**^[1]

De ez önmagában nem elég. Nagy Imre naplójában, felismerve a kommunista valóságot, ezt írta: **„Csak az borzaszt el, hogy ugyanazok fognak majd rehabilitálni, akik most felakasztanak!”** Nagy Imre valódi tragédiája az, hogy a nemzet amelyért életét áldozta, még mindig nem rehabilitálta. Több mint ötven évvel '56, és közel ötven évvel halála után itt az idő megismerni az igazi Nagy Imrét, a nemzet mártírját. Ez már csak azért fontos, hogy az ország jelen politikai elitje tanulhasson Nagy Imre nemzeti érzelmeiből. Sokan nem tudnak megbocsájtani a Sztálint és eleinte Rákosit is engedelmesen kiszolgáló Nagy Imrének kommunista múltja miatt. Azonban ha Jézus meg tudott bocsájtani a jobb latornak, akit bűneiért végeztek ki, miért nem tudunk megbocsájtani Nagy Imrének, aki a nemzetért lett mártír?

Azonkívül itt az ideje, hogy ötven év távlatából megfelelő, az akkori hidegháború és globális politika perspektívájába tegyük az 56-os eseményeket annál is inkább, mivel Döbrentey Kornél szerint **“1956. letiprása a mai napig 2004-ben is tart. A demokrácia álarcájába a globalizmus szlogenje mögé bújva.... Folyik a megfélemlítés, a megtorlás. Rafinált módon, simlis emberekkel és eszközökkel.”**^[2]

Bár mozikban is feldolgozták mind Nagy élete utolsó pár évét, mind 56 történetét, a kép amit kapunk nagyon felületes. Érdekesen értékeli Nagy Imrét a kommunistának éppen nem mondható NEMZETŐR. Harsányi Sándor első oldalas cikkben, **“Mindszentytől Nagy Imréig,”** hasonlítja össze a kettőt, és azzal zárja a cikket, hogy **“a NEMZET volt a pont, ahol a kettő találkozott.”**^[3]

Pár oldalon nem lehet nagyon részletes képet adni a vértanú miniszterelnökről, de a lényegét ki lehet, és ki kell domborítani. Összes írásainak ismeretében, Nagy Imre elkötelezettségeit így rangsorolnám:

1. Nemzet,
2. Humanizmus,
3. Kommunizmus
4. A Párt

Nagy Imre tudtommal az egyedüli kommunista vezető, akiről az USA Kongresszusban pozitívan emlékeztek meg kétszer is. Újratemetése alkalmakor Gerald Solomon iktatta be a Congressional Record-ba^[4] az Amerikai Magyarok Országos Szövetsége Memorandumát jelen szerzőtől, majd kivégzésének 35. évfordulója alkalmából Steny Hoyer méltatta Nagyt többek közt ezekkel a szavakkal: **“Még halála után is jelentős személy volt, mert újratemetése 1989-ben fontos mérföldkő volt a modern magyar történelemben.”**^[5]

Végül Nagy Imre politikai végrendeletében az emigrációt bízta meg, hogy figyelmeztesse a nyugatot, hogy ha nem segítik Magyarországot, holnap ők kerülnek sorra, mert “Moszkva imperializmusa nem ismer határt...”^[6] Az emigráció meg is felelt ennek a feladatnak, mert negyven éven át ébren tartották a Trianon kérdéssel együtt 56 szellemét is a nyugati közvéleményben és politikai körökben.

Nem vitás, Nagy Imre fiatal korától meggyőződéses és lojális kommunista volt, és az is maradt élete végéig. A másik ami nem változott, magyar paraszti hiszékenysége és naivitása. Akkor mi változott, miben győzte le magát? Két kérdésben változott meg felfogása. 1953-ban, mikor a Párt megbízásából méltatta Sztálin dicső tetteit,^[7] vagy amikor elfogadta Moszkvában a miniszterelnöki kinevezést, még a régi, lojális és naiv pártkatona volt. Így például mikor magyar országgyűlésnek köszönte meg kinevezését, tudta, hogy hazudik, de megtette.^[8] Azonban mikor naivan elkezdett működni mint miniszterelnök aki az ország érdekeit képviseli, gyorsan meggyúlt a baja Rákosival, és egészségi állapota miatt, valamint az időközben létrejött kremlini változások^[9] miatt, Nagy elvesztette miniszterelnöki pozícióját, idejét arra használta, hogy a “moszkvai elvtársaknak” írjon panaszkodó – és kioktató leveleket.

Ezen levelek írása közben jött a második változás. Volt ideje átgondolni a helyzetet és a levelekből egy egészen új, nemzethű Nagy Imre lép elénk. Leveleit itthon csak az 1990-es változások után hozták nyilvánosságra, de angol fordításban^[10] már 1957-ben megjelent az egyik legnagyobb politikai művekké foglalkozó amerikai kiadó gondozásában.^[11] Nagy politikai naivitására jellemző, hogy mikor a változott politikai helyzetben 1955-ben újra a Kremlinbe rendelték a magyar vezetőséget és ezúttal Nagyot kritizáltak, hogy a mezőgazdaságban nem vette figyelembe a szovjet kolhozok példáját. Méray szerint Nagy, ha elfogadja a kritikát, megtarthatta volna a miniszterelnökséget,^[12] de Nagy bátran visszafelelt, és sértegette a moszkvai elvtársakat, hogy ők is csináltak hibákat mikor a kolhozokat létrehozták. De fő kifogása az volt, hogy a fentről irányított kollektívizmus rossz módszer Magyarországon, mert a magyar paraszt nem olyan buta mint az orosz muzsik, a magyar parasztnak nem kell, hogy mindent a szájába rágjanak. Míg egyrészt kritizálja a szovjet elvtársakat, másrészt a miniszterelnöki székbe való visszahelyezését kéri, Ebben az időben írta meg a magyar irodalom egyik legszebb nemzeti dicsőhimnuszát:

A klikkvezetés, majd a személyi diktatúra szelleme súlyos helyzetet teremtett más tekintetben is. Megsemmisítette azokat az erényeket, amelyek a pártnak is, a kommunistáknak is becsületet szereztek, növelték befolyásukat, az irántuk táplált bizalmat, amelyek reményt keltettek a népben, céljaik megvalósulása iránt. Fel kell éleszteni és ki kell fejleszteni ezeket az erényeket, amelyek már-már kihálnak a párt életéből és a kommunisták magatartásából. Ilyen erény a magyar nép szeretete és megbecsülése, a vele való szoros kapcsolat és összeforrottság, a hűség a néphez, érdekeinek igaz szolgálata. Ez a part és minden kommunista erkölcsi parancsa, ez a morális alap, amelyen minden tevékenységüknek épülnie kell. Harcolni kell a humanizmus, az emberiesség elvének a kommunisták tevékenységében való érvényesüléséért és lépten-nyomon le kell leplezni, élesen fel kell lépni a népellenes törekvések ellen, amelyek mind veszedelmesebben uralkodnak állami és pártéletünkben. Ilyen erény: az igazi hazafiság, a hazaszeretet érzése, a "haza minden előtt" magasztos eszményének hű és önzetlen szolgálata, amely nagyrabecsülést keltett a kommunisták iránt a legszelebb néprétegek körében és fokozta népszerűségüket. Anélkül, hogy a túlzó nacionalizmus, a sovinizmus elleni eszmei-politikai harcot enyhítenénk és teljes ideológiai fegyverzettel fel ne lepnénk ellene, ott, ahol felüti a fejét, a proletárnemzetköziség szellemében, más nemzetek megbecsülésével együtt, ápolnunk kell a hazaszeretet erényét, amit a magyar néptől idegen vezetőök a sovinizmus alantas ösztönével igyekeznek azonosítani és beszennyezni. Annyira el vannak szakadva a nép lelkiületétől, a magyarság érzéseitől, hogy talán észre sem veszik, milyen súlyos sérelmeket ejtenek a nemzeti önérzeten. A magyar nép nem sovinizta, de nem is kozmopolita, nem is akar, nem is fog azzá válni. A néptől idegen, ostoba politika, amely nem más, mint nemzeti nihilizmus, amely a hazaszeretet és

nemzeti érzés erényeit elutasítja, magatartásával éppen a sovinizmus veszélyét szítja fel. A szocializmus nem fosztja meg a népeket nemzeti jellegüktől, nemzeti érzéseiktől és sajátosságaiktól. Ellenkezőleg, ezekkel minden nép gazdagítja a szocializmus egyetemes erkölcsi-etikai értékeit. A magyar népnek a nemzeti eszményekhez való törhetetlen ragaszkodása, hűsége a szabadság és függetlenség gondolatához, amely hosszú évszázadokon át történelmét formálta, erejének forrása volt és lesz a jövőben is, nem elitélendő nacionalizmus, hanem a magyar nép legnemesebb jellemvonásai, nemzeti erények, amelyeknek a kommunistákban kell testet oltaniok, ha a magyar nép hivatott vezetői akarnak lenni. Akit a magyar nép követni hajlandó történelmének jövőbe vezető rögzös útján, annak számolni kell nemzeti önértékével és a nemzeti büszkeség érzésével, amire a kis népek, mint a mi népünk, a magyar is, talán érzékenyebbek, mint a nagy nemzetek. A magyar tehetséges, szorgalmas nép, múltja és jelene egyaránt bizonyítja, hogy tudomány, technika, művészet, irodalom, zene és sport téren mily nagyszerű alkotásokra, teljesítményekre képes. De nem kisebb államalkotó képessége és állammfenntartó ereje. Minden történelmi korszakban kitermeli nemzeti géniuszeit, nagy államférfiait és hadvezéreit, akik a társadalmi fejlődés és átalakulás viharos századain át elvezették az országot a szocializmus küszöbéig. Ez a nemzet most sem lett kiskorúvá, most sem szorul gyámkodásra, meg tud állni a maga lábán és a békeszerető népek nagy családjában, a szocializmus, az emberi haladás ügyével együtt, a nemzeti szabadság és függetlenség ügyét is méltóan képviselni és előrevinni tudja. Ezt azonban csak a népből eredt, a néppel összeforrt és érte küzdő vezetők, a néppel együtt tudjak valóra váltani. Nálunk a mai vezetők oktalan politikája elnemzetietlenítés útján akar a szocializmus fele haladni, ami az utóbbi időben mindjobban feszíti a belső ellentéteket és olaját önt a sovinizmus parazsára, mert a magyar nép, mint minden más nép, a szocializmust úgy fogadja el, ha nem kell feláldoznia nemzeti érzéseit, tudatát és sajátosságait, amelyeket a szocialista társadalom kereteiben is tovább kíván ápolni.^[13]

Mikor ezeket sorokat, a kommunistákra utaló részek kihagyásával megmutattam ismerőseimnek, hogy találják ki, ki írta, Széchenyitől Németh Lászlóig és Illyés Gyuláig mentek a találgatások, és senki nem gondolta volna, hogy a “kommunista” Nagy Imre írta volna.

Nagy azonban a nemzeti tudat magasztalásán kívül társadalomelméletben is jelentőset alkotott. A ‘70-es években részt vettem a Kansas-i egyetemen egy nyolchetes politikai filozófiai szemináriumon, ahol az ismertebb marxista és neo-marxista filozófusokkal, mint pl. a Frankfurti iskola, vagy a disszidens kelet és közép-európai neo vagy reform, “humanista” marxistákkal foglalkoztunk. Nagy Imre neve nem is volt a listán, és egy szó sem esett róla, míg én fel nem hoztam. A szemináriumvezető professzor javasolta, ismertessem Nagy Imre elképzelését egy dolgozatban. Mikor elolvasta, meglepődött, és bevallotta, hogy Nagy Imrének is a listán kellett volna lennie, de eddig angolul senki nem dolgozta fel Nagy társadalom és politikai filozófiáját. Nagy ON COMMUNISM^[14] cím alatt kiadott írásai a legjobb humanista neo-marxisták írásaival versenyeznek.

Saját tapasztalata alapján, Nagy az 1955-56-ban irt dolgozataiban nem csak egy humanista elvű marxizmust illetve szocializmust dolgozott ki, hanem elméletben szétválasztotta a pártot az államtól. Míg a Párt Moszkvának való alárendeltségét illetve a Párt internacionalizmusát elfogadta, az államhatóságot a nemzeti önrendelkezés joga alapján, a magyar történelmi hagyományok, nemzeti sajátságok és kultúra figyelembevételével, a Párttól függetlenül akarta berendezni. Ennek az elképzelésnek egyes elemeit a fenti idézetben is fel lehet ismerni. Tette ezt azután, hogy a moszkvai elvtársaktól elfogadta a miniszterelnöki kinevezést. Ez volt szerinte a kommunizmus fennmaradásának az egyetlen lehetősége.

Így valószínű, hogy kivégzésében az ‘56-os szerepe csak ürügy volt, elmélete sokkal veszélyesebb volt a pártra nézve, mint amit ‘56-ban csinált. Lássuk tehát, hogy mi is történt ‘56-ban?

Ötven év távlatából az adatok nagy része már elérhető, azonban nem olvastam eddig egyetlen beszámolót, amely a lényegét maradéktalanul tárgyalta volna, annak ellenére hogy a tavalyi 50.

Évfordulóra mindenki akinek bármi szerepe is lett volna 56-hoz, megírta az írnivalóját. Ezért tehát itt az ideje röviden összefoglalni egy csokorba amit eddig tudunk 56-ról.

Én doktori disszertációmát 1956-ról írtam, így részletesen foglalkoztam az akkori eseményekkel, már amennyi részlethez hozzáférhettem nyugaton, ugyanis 1989-ig nem voltam kívánatos személy, és nem engedtek haza. Így több hetet töltöttem a müncheni Szabad Európa rádió könyvtárában, ami akkoriban a legjobb magyar anyaggal rendelkezett Magyarországon kívül.

Disszertációmiban két szempontot emeltem ki: először, '56 nem egyszerű nemzeti felkelés volt, hanem kultúrháború. A sokkal nacionalistább de ortodox vallású és kultúrájú románok, szerbek, bulgárok sőt, maguk az oroszok sem lázadtak fel a bizánci elnyomóik ellen, míg a nyugati keresztény kultúrájú kelet-németek, lengyelek, csehek, és persze mi magyarok mind fellázdantunk. A másik szempont az volt, hogy a forradalmat Gerő provokálta ki,^[15] hogy megmentse hatalmát, ami egyre gyorsabban csúszott ki a kezéből. Ezt "Gerő gambitnak" neveztem, de eredetileg csupán egy általam kidolgozott forradalom-elméletből folyó következtetés volt, minden dokumentáció nélkül.

Nyilvánvaló volt, hogy a békés fejlemények végül is Gerő menesztésével fejeződnek be, így egyedül Gerőnek állt érdekében egy drasztikus lépés, amellyel a fejleményeket meg lehet állítani, illetve visszafordítani, és megmenteni Gerő kezében a hatalmat. Azóta persze több oldalról is találtam dokumentációt, hogy ez így volt. Legmeglepőbb bizonyíték magától Nagy Imrétől származik, és ez megmagyarázza kezdeti tartózkodását és bizonytalanságát.

Október 23-án délelőtt, miután a diákok a Petőfi Körben már követelték Nagy rehabilitását, Nagy találkozott négy elvtársával, kiértékelni a helyzetet. A jelenlevő Gimesi Miklós akit Nagy Imrével együtt kivégeztek, beszámolt feleségének a találkozásról, aki elmondta, mi is történt. Gimesi Aliz szerint az elvtársak biztatása ellenére "Nagy Imre hallani sem akart arról, hogy a tüntetésben részt vegyen. Emlékeztetett minket [mondta férje] Mező Imre tíz nappal korábbi figyelmeztetésére, amely szerint Gerő nagyarányú provokációra készül ellene: szánt szándékkal hagyja a dolgokat egy Poznan szerű felkelésig menni, hogy aztán lecsaphasson az egész pártellenzékre."^[16]

Az ENSZ Jelentés szerint van bizonyíték, hogy a szovjet csapatokat már napokkal 23-a előtt mozgósították és megkezdték az előkészületeket a beavatkozásra.^[17]

Dr. Tamáska Loránd 10 oldalas beszámolójában szovjet katonai kapcsolatai mellett hivatkozik egy Kádár Jánossal való beszélgetésre, amelyek szinte megjósolták az októberi forradalmat.^[18] Ezekre alapozva, Dr. Tamáska biztos abban, hogy Gerő és az oroszok előre tervezték, kiprovokálták, és robbantották ki október 23-án a forradalmat. Így, Tamáska szerint 56 nem forradalom vagy ellenforradalom hanem állam puccs volt:

"1956 októberében ... nem volt népfelkelés, sem forradalom vagy ellenforradalom, hanem egy, az oroszok és a Párt által 1955-ben kitervelt, később megszervezett és 1956 október 23-án "céltudatosan" kirobbantott puccs. Egy államcsíny, amelynek azt kellett szolgálni, hogy az országot 15 éve megszállva tartó, gyarmati módra kizsákmányoló orosz csapatoknak ne kelljen kivonulnia és azt követő 'öt perc múlva' (Marosán György kijelentése a KB egyik ülésén) ne kelljen a szovjet szuronyokra, tankokra támaszkodó pártnak, politikai rendszernek összeomlani."

Tamáska felveti a kérdést, hogy honnan szereztek a felkelők fegyvereket, "mert fegyverek és egy kis lövöldözés nélkül nem lehet szavahihető forradalmat csinálni." Szerinte a fegyvereket először, felsőbb parancsra, a rendőrök adták a lázongó fiataloknak. Azonban más források egy nagyon érdekes tényt közölnek.

Egy videóra vett interjúsorozat^[19] szerint miután az első lövések eldördültek a rádiónál, valaki elkiáltotta, "Menjünk a lámpagyárhoz fegyverekért," és egy "véletlenül" pont ott álló teherautóhoz vezetett néhány diákot. A "Lámpagyár" valójában szigorúan őrzött fegyvergyár volt. Mikor odaértek,

egy öreg nyugdíjas örön kívül egy fiatal takarító lányt találtak az udvaron, aki szépen odavezette őket egy raktárteremhez amelynek a bejárata ládákkal volt eltorlaszolva, ahol fegyverek és lőszer várta a forradalmárokat. Minden baj nélkül megrakták a teherautót és tértek vissza a rádióhoz a fegyverekkel és lőszerrel. A film folyamán az interjú-vezető több alanytól kért erre magyarázatot, de senki nem tudta megmagyarázni, hogy a “lámpagyár” miért állt őrizetlenül. Persze miután a fegyvereket kiszállították, gyorsan kiküldtek egy szakasz katonát az üres raktár őrzésére.

Ez annál inkább is megmagyarázhatatlan, ha csak fel nem tételezzük, hogy minden tervszerint ment, mivel október 21-én “Javaslat a szükséges intézkedésekre” címmel rendkívüli katonai eligazítás történt a budapesti és vidéki helyőrség részére a Honvédelmi Minisztériumban. Az eligazítás programját a honvédelmi miniszter, Bata vezérőrnagy, személyesen jóváhagyta, és fénymásolatban, kézzel irt de olvasható oldaljegyzetekkel megtalálható az Igazságügy Minisztérium kiadásában megjelent beszámolóban.^[20]

Budapesti helyőrség számára nyolc pontot foglalt magába a terv, míg a vidéknek parancsnokságoknak hatot, és külön pontok foglalkoztak a “fegyver, lőszer és robbanóanyag raktárak ellenőrzésével.” A terv szerint állandó rádió riadókészültséget kell tartani, valamint utasított “futár repülőgép és helikopterek készenlében tartásra a budaörsi repülőtéren.” Tehát nyilván készültek valamire, amit Dr. Tamáska előre sejtett, és amiről Kádár is tudott, és Nagy Imrét is figyelmeztettek.

Az Igazságügy-minisztérium jelentése ugyanezt a konklúziót vonja le: “Nem igaz tehát, hogy október 23 váratlanul, tehát meglepetésszerűen érte a hadsereg, illetve a politikai felső vezetést.”^[21]

Ez megmagyaráz sok mindent, köztük Gerő provokatív rádióbeszédét október 23-án. és Gerő jugoszláviai látogatását Titónál, akit meg kellett neki győzni, hogy az orosz csapatok tervezett bevonulása nem Tito ellen irányul. Azonban Gerő terve nyilván azon csúszott el, hogy a lengyel eseményekre reagáló magyar fiatalság korábban rendezte a tüntetést, mint amikor Gerő tervezte. Minden valószínűség szerint Gerő a november 7-i ünnepléseket akarta felhasználni, így október 23-án nem volt kész, mégis a provokáció mellett döntött, és így terve visszafelé sült el.

Ez ugyancsak megmagyarázza Nagy Imre óvatos hozzáállását, amíg nyilvánvaló nem lett, hogy Gerő elvesztette a játszmát. Nagy tragédiája az volt, hogy feltételezte, hogy Magyarország élhet véres harcok árán kivívott szabadságával illetve függetlenségével, és nem vette figyelembe a Szovjet hidegháborús érdekeit, és Amerika már kialakulóban levő globális terveit. Sokan a Szuezi Csatornával kapcsolatos egyiptomi krízist okolják a magyar kérdés elodázásáért, ami felületes és téves magyarázat.

A szovjet terveket a NATO létrehozása befolyásolta. Az osztrák békeszerződés alapján 1956 végén ki kellett volna vonulniuk Magyarországról, amit hajlandók is lettek volna megtenni. Azonban mikor a NATO megalakult, azt ellenséges lépésnek tekintették, és elhatározták, hogy benn maradnak Magyarországon. Azonban a békeszerződés szerint ez csak úgy volt lehetséges, ha az országban fellép a fasiszta restauráció veszélye. Így szükségük volt egy kis fasisztának látszó forradalomra, és akkor maradhatnak, amíg a restauráció veszélye fennáll. Dr. Tamáska értesülése szovjet barátaitól tehát igaz volt. Az Igazságügy-minisztérium Sortűz Jelentése az alábbiakban foglalja össze a szovjet tevékenységet: a magyar katonai és politikai felső vezetéshez “hasonlóan gondolkodott a szovjet politikai és katonai vezetés is. A Különleges Hadtest törzse 1956. júniusában parancsot kapott egy ‘rendszerellenes’ megmozdulás leverésére vonatkozó terv kidolgozására. A terv utolsó pontosítását Budapesten Malasenko ezredes, a Különleges Hadtest törzsfőnöke október 22-en hajtotta végre (Vojenno Isztoriceszkij Zsurnal 1993. 10. szám).”^[22]

Lényegében ugyanezt az információt Malasenko 56-ról és annak előzményeiről irt könyve alapján, csak kicsit bővebben, megtaláljuk a HADTUDOMÁNY című magyar folyóiratban is.^[23] Malasenko szerint már 1956 júliusban kaptak utasítást Moszkvából, hogy készítsenek konkrét terveket egy esetleges beavatkozásra. Tyihonov tábornok koordinált a magyar hadvezetéssel, és Malasenko egy vastag kötetnyi információt kapott a terv kidolgozásához. Malasenko pár nap alatt elkészült a

papírmunkával a közös szovjet-magyar akcióról, “a Magyarország területén a rend visszaállítására. Lascsenko tábornok jóváhagyta a tervet, ‘KOMPASZ’ fedőnév alatt. Az alacsonyabb egységek parancsnokai mind megkapták a beosztásukat és az utasításokat.”^[24]

Malasenko szerint, aki mint katona ember, nem volt beavatva a politikai manőverezésbe, a kormány nem alkalmazott megfelelő szigorot. Arra számítva, hogy a helyzet tovább romlik, “Lascsenko tábornok október közepén megszakította a magasabb egységek parancsnokainak kiképzését és visszaküldte őket egységeikhez, hogy megtehessék a szükséges lépéseket... Így állíthatom, hogy azokban a napokban, általában jól voltunk informálva a Budapesten és Magyarországon kialakuló helyzetről. *De az események meghaladták elképzeléseinket.*”^[25]

Ez az utolsó mondat jelentős. Gosztunyi Péter,^[26] miután ismerteti a szovjet előkészületeket, az orosz hadvezetést kritizálja: “a szovjet taktika is csapnivalóan rossz volt: páncélos erővel kívánták “móresre” tanítani az ellenük klasszikus partizánharcot folytató felkelőket.”^[27] Nem a szovjet taktika volt rossz, hanem a szovjet stratégia. Ők nem csatát akartak nyerni a tankokkal, hanem megfélemlítés céljából vetették be őket. Azt hitték, hogy néhány rozoga páncélos megjelenik az utcákon, eldördül néhány puskalövés, és ezzel vége lesz. Lesz néhány kommunista “mártír,” akiket majd nagy pompával eltemetnek, de ami a fő, meg lesz az ürügy a szovjet vezetésnek, hogy továbbra is az országban maradjanak, és Gerőnek, hogy leszámoljon a Nagy Imre csoporttal és visszafordítsa a lazulási folyamatot. De Malasenko szerint “**az események meghaladták az elképzeléseiket!**” Mikoján és Szuszlov még október 24-én is optimisták voltak, mikor ezt táviratozták haza Moszkvába: “Az a benyomásunk alakult ki, hogy különösen Gerő elvtárs, de más elvtársak is túlbecsülik az ellenség erőt, és lebecsülik saját erőinket.”^[28] Míg 1953-ban a berlini fiatalok a tankok láttán hanyatt homlok szaladtak haza, a Pesti Srácok molotovkóktéllal fogadták a tankokat, és géppisztollyal válaszoltak az AVH atrocitásaira!

Ezért érdemelték ki a pesti Srácok az akkori “szabad világ” osztatlan elismerését, Még a “szabad” Amerika is elismerte hősiességüket, pedig Amerika volt a hibás, hogy a piros pesti vér hiába folyt a pesti utcákon.

Mielőtt tovább megyünk, meg kell említeni egy fontos tény, amik sokan nem vesznek figyelembe. Röviden, “nem mind arany, ami fénylik!” Nem mindenki volt forradalmár, aki részt vett az 56-os eseményekben. Mint azt Malasenko tábornok is írja, október 23-án, mikor engedélyezték a diákok felvonulását, az MDP utasították a párttagokat is, hogy ők is vegyenek részt.^[29] Azonkívül, mint az Klepeisz János, a balatonfüredi párttitkár későbbi, bíróság előtt tett vallomásából kitűnik, ő a Veszprémi megyei párttitkár utasítására akart “forradalmi bizottságot” alakítani, és a megyei titkár az október 24-én a Veszprém melletti szovjet repülőtérré érkező Szuszlov és Mikoján SZKP KB tagok utasítására adta ki ezt a parancsot.^[30]

Amerika akkor már kialakulóban lévő globális “világ kormány” terveinek lettünk az áldozata. Az amerikai politikát, de főleg az amerikai külpolitikát nem a nemzeti érdek hanem a globális, Magyarországon ‘háttérhatalomnak’ nevezett csoport érdekei és emberei irányítják, akárcsak nálunk. A külpolitikai célok, legyenek azok a világkormány^[31] megvalósítása vagy Izrael támogatása, soha nem képezik, nem képezhetik, a választási kampányok témáját! Az elhallgatott alapfeltevés az, hogy a világbéke Amerikának is jó lenne, és minden ami ebből következik, csak részletkérdés, legyen az a világkormány, a Kinával való kibékülés, vagy Irak megtámadása. Így a Republikánus és a Demokrata pártok külpolitikája is csak részletekben különbözik, az alap feltevés és a végső cél ugyanaz, mert ugyanaz a háttér hatalom áll mögöttük illetve felettük.^[32] A magyar forradalom elárulása tipikus példája, hogy hogyan, milyen diktatórikusan és alattomosan, a nemzeti érdek és a nép kívánságát semmibe véve működik a háttérhatalom által irányított országok külpolitikája.

A 20. század második felében Amerikának mind a bel mind külpolitikájának megértéséhez el kell olvasni Arthur Schlesinger liberális politikai író Vital Center (Létfontosságú közép) című

könyvét.^[33] Schlessinger, aki a Kennedy kormányban az elnök “tanácsadója” volt, összegezi az 1949-ben írt könyvében a nemzetközi elit érdekeit képviselő amerikai politikai célokat és terveket. A könyv lényege, hogy a “világ kormány nemes eszméje” addig nem valósulhat meg, amíg Amerika és a Szovjetunió nem találkozik a “létfontosságú közepén.”^[34] Ezt pedig úgy lehet elérni, hogy Amerika belpolitikája mozogjon a szocializmus irányába, a szovjet pedig tisztelje jobban az emberi jogokat. Így tud a két hatalom közepén találkozni. Ehhez az is fontos, hogy külpolitikával egyrészt gyakoroljanak nyomást Moszkvára hogy engedélyezzenek több jogot a polgároknak és az elnyomott népeknek, másrészt közben ne ijessék el túlságosan a Szovjetuniót. Például felhossa Rákosi Mátyást, aki sokkal elvetemültebb mint Peron argentinai diktátor, de Rákosival kesztyűs kézzel kell bánni, ne hogy Moszkva megharagudjon ránk.

Eisenhower and Dulles külügyminiszter ebben a szellemben árulták el forradalmunkat. Először, a hidegháború szerves részeként nyomásgyakorlás céljából lázították az elnyomott népeket a Szabad Európa és Amerika Hangja propagandájával, de úgy látszik, akár csak a Szovjet, Amerika is elszámította magát: a budapesti események meghaladták Amerika elképzelését is. Mikor lázításaiknak konkrét eredménye lett, megijedtek és kétségbeesve próbálták menteni ami menthető volt. Mint alább láthatjuk, Eisenhower elnök utólag magyarázta ki magát, hogy nem volt szándékuk fegyveres lázadást kiprovokálni, de akkor már késő volt.

Miután a Pesti Srácok visszaverték a szovjet tankokat, a Kremlin kész volt tárgyalásos alapon kivonulni és visszaállítani függetlenségünket. Washingtonnak legalább három üzenettel kellett, egyre sürgetőbb hangnemben, rábírn Hruscovot, hogy küldje vissza Pestre a tankokat. Az alábbi pontokat Radics Géza részletesebb ismertetéséből idézzük.^[35]

Az első üzenet “John Foster Dulles külügyminiszter úr október 27-én Dallasban mondott választási beszédében hangzott el. Eisenhower „indítványára” illesztette be a Szovjetunióknak szánt üzenetet: „Az amerikai nem tartja a kelet-európai államokat lehetséges szövetségesnek.”^[36]

Majd, Radics folytatja, Charles Bohlen az USA moszkvai nagykövetét idézve: „Jó néhány fekete, nagy Zis limuzint láttak a Kremlbe menni október 29-én, mely jelezte, hogy a teljes szovjet vezetőség gyűlésezik, vagy gyűlésezett, amikor a hivatalnokokat utasították a terv kivitelezésére. Ekkor kaptam táviratot Dullestől, aki utasított, hogy sürgősen adjam át a szovjet vezetőknek, mely értelmében az Egyesült Államok nem tekinti Magyarországot és bármelyik csatlóást lehetséges katonai szövetségesnek. A távirat idézett Dulles beszédéből, melyet Dallasban mondott, és hangsúlyozta, hogy beható elemzés után a „legmagasabb szinten” – nyilvánvaló utalás Eisenhower elnökre – hagyták jóvá.”^[37]

Bohlen a távirat átadásáról a következőt írja: „Az üzenetet Hruscovnak, Bulganyinnak és Zsukovnak még aznap délután az afgán követségen rendezett fogadáson adtam át, melyet a török nemzeti ünnep alkalmából rendeztek. Az amerikai álláspont nem volt különösebb hatással a szovjet vezetőkre. Ok már elhatározták a forradalom letörését ...”^[38]

Ami 29-ét illeti, Bohlennek eme megfigyelése meg is állja a helyét, mert ekkor még a szovjet vezetők valóban a forradalom leverése mellett voltak. Mindebből az tűnik ki, az Egyesült Államok mindent elkövetett, hogy a Kreml urainak tudomására hozza; szabad az út. Uraim! Vagy elvtársak! Ahogy gondolják! Sőt, ...!?

Éppen ezért, nagyon figyelemreméltó ama határozat, amelyet a szovjet vezetők közös megegyezés alapján hoztak október 30-án, melyről a The 1956 Hungarian Revolution: A History in Documents című gyűjtemény tudósít. A jegyzőkönyv a Szovjet Kommunista Párt Központi Bizottságának gyűléséről szól amely szerint Molotov így foglalta össze a tárgyalás eredményét: Molotov: „Ki kell nyilvánítanunk a viszonyunkat az új kormánnyal. Mi tárgyalásba lépünk a csapatok kivonásáról.”

A Kiáltványt megírták, amelyet megküldtek az illetékes kormányoknak, és amely megjelent 31-én a Pravdában. Úgy nézett ki tehát, hogy csoda történt, a szovjet vezetőség elhatározta a csapatok Magyarországból, sőt a másik csatlós-országokból való kivonását is tárgyalások útján. Úgy tűnik, folytatja Radics, hogy a kiáltvány nagyon meglepte az USA elnökét, Dwight D. Eisenhower is, mert szükségesnek tartotta, hogy október 31-én elhangzott rádió és televízió beszédben ismét biztosítsa a Szovjetuniót, hogy „Az Egyesült Államok nem tekinti sem a lengyel, sem a magyar vezetőséget lehetséges katonai szövetségesnek.”^[39]

Október 31-én Hruscsov nyitotta meg és vezette le a tanácskozást, amely nagyon rövid volt. Nem volt ingadozás, bizonytalankodás. Az USA táviratban tisztázta álláspontját. Saburov volt az egyetlen, aki kitarzott az előző napi határozat mellett. Marsall Zsukov kiadta a parancsot, és a szovjet csapatok előzőlötték Magyarországot. Azonban, nehogy Moszkvában kételkedjenek az Egyesült Államok jóindulatában, a külügyminisztérium újabb táviratot küld november 2-án Titónak, akkor, amikor jugoszláv diktátor Brion szigeten tanácskozott Hruscsovval és Malenkovval. E táviratból Michael A Feighan, az Egyesült Államok képviselője 1960-ban iktatta be a Kongresszusi Naplóba (Congressional Record) a következőt: „Az Egyesült Államok kormánya nem jó szemmel néz olyan kormányokra, amelyek nem barátságosak a Szovjetunióval, a Szovjetunió határán.”^[40]

Eme sorsdöntő napokban volt egy másik emlékezetes sajtótájékoztatója is az amerikai elnöknek, amikor többek között a következőt mondta: „Az Egyesült Államok sem most, sem a múltban nem javasolt (biztatott) nyílt forradalmat egy védtelen társadalomnak, olyan hatalom ellen, amely ellen nem győzhet.”

Oh! Yeah? – mondaná az amerikai. Amolyan kézmosás, mint kétezer évvel ezelőtt?

Annyiban igaza volt Eisenhower elnöknek, hogy Amerika soha nem biztatott “nyílt forradalmat.” Azonban emlékszem rá, hogy 1953 nyarán tett egy kijelentést, hogy ha egy nép ki akarja harcolni szabadságát, Amerika minden erejével (“all our might”) segíteni fog. És ezt az üzenetet Amerika Hangja és a Szabad Európa napokig bömbölte!

A Kremlin már bedobta a törülközőt, mikor Amerika elkezdett üzengetni! Nem attól tartottak, hogy a magyarok nem győznek, hanem attól, hogy mi lesz az amerikai külpolitika dédelgetett globalizációs terveivel, amit akkor még világkormánynak, majd “Új világrendnek” neveztek, ha Magyarország felszabadul a szovjet járomból, és esetleg a többi rabnemzetek is követik a példát, és ne adj Isten, esetleg a Szovjet Birodalom felbomlik. Ha a magyar forradalom győzne, a zürzavarban sokkal nehezebb lenne megvalósítani a világkormányt, mint egy kétpólusú világban. Így a Pesti Srácok és a magyar melósok, a “vörös Csepel” munkásai, beleköptek nem csak a Szovjetunió de Amerika illetve a világkormányt építő háttérhatalom levesébe is. Ezért kellett Amerikának elárulni bennünket. Viszont ez azt is jelenti, hogy a Pesti Srácok és a csepeli melósok nem csak magyar, hanem világtörténelmet írtak 1956-ban. Azonban ha ez valóban így van, akkor érthető az is, hogy a háttérhatalom miért gyűlöl és büntet bennünket annyira.

Az árulás ezekkel az egyre sürgetőbb üzenetekkel nem ért véget. A Titón és Bohlen nagyköveten keresztül küldött üzenetek mellett sokkal fontosabb volt az üzenet amit Lodge, az USA ENSZ delegátusa és maga Dulles külügyminiszter a New York-i ENSZ palotában adtak a Kremlinnek: csinálhattok amit akartok, az USA megakadályozza, hogy az ENSZ beleavatkozzon a kommunista birodalom belügyeibe! Így Eisenhower and Dulles fenti idézett üzenetei teljes harmóniában vannak az USA ENSZbeli viselkedésével. Ezért az alábbi nem lephet meg senkit.

Gordon Gaskill, amerikai újságíró október 28-án érkezett Budapestre, így volt személyes tapasztalata is, de ami számunkra érdekes, az a 30 oldalas beszámolója, hogy az ENSZ hogyan kezelte az u. n. “Magyar Kérdést.”^[41] Általában ami az ENSZ-ben történik, ha nem is titok, de a végeredményen illetve az elfogadott határozatok szövegén kívül kevés információ kerül a nyilvánosság

elé. Azonban a Magyar Kérdés annyira fontos volt, és a folyamat annyira érthetetlen, hogy az amerikai újságíró, miután Magyarországról visszatért Amerikába, egy részletes tanulmányt írt róla. A cikk a Virginia Quarterly, a Virginiai Egyetem irodalmi lapjában jelent meg. A Quarterly Amerika egyik legtekintélyesebb egyetemi folyóirata. Gaskill tanulmánya az egyik legkevésbé ismert mégis a legfontosabb dokumentáció '56 történetével kapcsolatban, amit történészeinknek részletesen fel kell dolgozniuk.

A tanulmány címe "Egy kudarc menetrendje," napról napra, óráról órára, sőt, néha percről percre ismerteti párhuzamosan a New York-i és a budapesti eseményeket. Gaskill azzal kezd, hogy Nagy Imre irodája november elsején az ENSZ életében példanélküli 48 perces táviró összeköttetést létesített a miniszterelnöki iroda és az ENSZ Titkárság közt, készenlétben tartva a vonalat arra az esetre, ha esetleg sürgős üzenetet kellene küldeni. Ez alatt a 48 perc alatt Budapesten történelmi esemény folyt le. Nagy magához kérte Andropov szovjet nagykövetet, közölte vele, hogy ha a szovjet csapatok beözönlése azonnal nem marad abba, az ENSZ-hez fordul segítségért. Nagy nem blöffölt: a vonal nyitva volt direkt a titkársághoz, megkerülve a Rákosi által kinevezett a Dr. Kós Péter néven futó Leo Konduktorov szovjet állampolgárt, a magyar ENSZ delegáció akkori vezetőjét. Mikor Andropov megígérte, hogy nem jön be több orosz katona, a távirókapcsolat megszűnt.

Majd amikor a szovjet benyomulás folytatódott, Nagy másodszor lépett érintkezésbe az ENSZ titkársággal, ezúttal táviratilag, kiváló angolsággal, beszámolt az újabb csapatmozdulatokról, bejelentette, hogy Magyarország kilép a Varsói paktumból, és Magyarország semlegességének elismerését illetve megvédését kérte az ENSZ-től illetve a négy nagyhatalomtól.

Nagy harmadik táviratkapcsolatában kérte, hogy vegyék fel a magyar kérdést az EnsZ Közgyűlés rendkívüli gyűlésének napirendjére, és Kós-Konduktorov helyett megbízta Szabó Jánost, az ENSZ delegáció első titkárát a magyar ügy képviselésével.

A részletek mellőzésével, három említésreméltó tényt kell kiemelni;

□ A szuezi krízis miatt a nagy káoszban Nagy Imre üzenetei megkésve, néha a tények után kerültek az illetékesekhez, azonban ennek nem volt lényeges szerepe a végeredményben;

□ Dr. Emilio Nuñez -Portuondo a kubai delegátus, aki mint Kuba delegátusa, tagja volt a Biztonsági Tanácsnak, egy kis csoportot alapított, Cassandra Klub néven, akik megpróbálták a magyar kérdést ébrentartani és a napirendre tűzni; és végül, de jelentőségében elsődlegesen,

□ Henry Cabot Lodge, az USA ENSZ delegátusa mindent megtett, hogy a magyar kérdés tárgyalását akadályozza, és a kubai delegátus erőlködését zsákutcába terelje.

Gaskill így foglalja össze az USA viselkedését:

"... a kisebbség keresztes hadjárata, hogy az ENSZ csináljon valamit, lelassult és megbukott, mert az USA nem támogatta. Ahogy egyik küldött mondta, 'Az Egyesült Államok elhatározta, hogy nem megy háboruba Magyarorszáért, ezért elhatározta, hogy semmit sem csinál.' A tények igazolják ezt a véleményt, amit természetesen az USA külügyminisztérium tagad. De ez alatt az 58 óra alatt, majdnem minden kivétel nélkül, amikor választás volt a halasztás vagy azonnali intézkedés közt, az USA mindig a halasztásra szavazott."^[42]

Csupán egy példát hadd emeljek ki Gaskill cikkéből. Vitetti olasz delegátus semmitmondó sürgetésére reagálva, hogy az ENSZ kell, hogy csináljon valamit, Dulles képmutatóan támogatta, mondván "remelem, hogy ez az ügy, amely a Biztonsági Tanács (BT) ügyrendjén van, sürgősen ott is marad, és nem leszünk annyira lekötve a Szuezi ügygel, hogy az kizárná Magyarország megsegítését, hogy visszanyerje függetlenségét." Gaskill erre megjegyzi, hogy Magyarországon és az egész világban, akik nem ismerik az ENSZ működési szabályait, nagy lelkesedéssel fogadták, hogy íme, Amerika mennyire a magyar ügy mögött van! Azonban akik ismerik az ENSZ módszereit, tudják,

hogy amíg egy ügy a BT előtt van, ahol a Szovjetnek veto joga van, addig a Közgyűlés nem veheti az ügyet a napirendjére. A megoldás az lett volna, hogy BT előtt való tartás helyett a BT-ben vigyék szavazásra az ügyet, essenek túl a szovjet véton, és akkor szabad az út a Közgyűléshez, amely egyedül hozhat kötelező határozatot. Az amerikai javaslat garantálta a további halasztást, semmittevést.

Itt meg kell jegyezni, hogy Gaskill nem tudott a fenti üzenetekről és a Titónak küldött táviratról, így elemzéséből hiányzik egy fontos elem. Utólag nézve, Lodge “érthetetlen” viselkedése és halogatása nagyon is érthető: az ő feladata volt, hogy megakadályozzon minden esetleges UN határozatot, ami esetleg elrettentené a Szovjet Uniót Magyarország megtámadásától! Még Magyarország semlegességének elismerését, amit Nagy kifejezetten kért, sem tették napirendre, mert akkor nyilvánvaló lenne, hogy a szovjet agressziót követett el!

A tények és a részletek ismeretében Amerika álláspontja rosszabb volt, mint mulasztás. Ez bűnös és cinikus cinkosság, sőt, agresszióra való felbujtás volt. Ezt az amerikaiak is érezték, mert az USA által pénzelt, New Yorkban székelő Magyar Bizottság egyik kiadványa^[43] lehozza ugyanezt a Gaskill cikket, de teljesen kicenzúrázva, hogy Amerika szerepe úgy tűnjön az olvasónak, mintha Lodge valóban akart volna valamit tenni a magyar ügy érdekében.

Az egész ENSZ cirkusznak annyi eredménye lett, hogy a Kubai delegátus, Dr. Emilio Nuñez-Portuondo és főnöke, Fulgencio Battista kubai elnök, kegyvesztettek lettek Amerika előtt, és mikor Battista kormányát Fidel Castro inváziója fenyegette, Amerika, saját nemzeti érdekei ellenére, megtiltott minden fegyverszállítást Battista hadserege részére,^[44] így Castro majdnem minden ellenállás nélkül foglalhatta el Kubát, és Battista menekülni kényszerült 1959 január elsején.

Így végül is, ami az Amerikai kormányt illeti, Kuba elárulásával zárult le a magyar forradalom ügye. Az amerikai nép persze minderről nem tehet, és még ma sem tud róla, és ami a népet illeti minden elismerést megérdemelnek azért, ahogy 1957-ben a kb 30,000 magyar menekültet, az u.n. Szabadságharcosokat (Hungarian Freedom Fighters) fogadták akiket az árulás után, árulásuk fedezésére Amerika kormánya nagylelkűen beengedett.

Jelen írás méltó befejezéséül hadd idézzek Nagy már említett politikai végrendeletéből:

Az egész világ látja, hogy a szovjet hadsereg, minden nemzetközi szerződést és szabályt megsértve, töri le a magyar nép ellenállását. Azt is láthatják, hogy hogyan rabolják el egy ENSZ tagállam miniszterelnökét a fővárosból, ezért nem lehet semmi kétség, hogy ez a legbrutálisabb formája a beavatkozásnak. Ezekben az utolsó pillanatokban kérem a forradalom vezetőit, hogy ha tudják, hagyják el az országot. Kérem, hogy amit rádióüzenetemben mondtam, és amiben megegyeztünk a forradalom vezetőivel a Parlament épületben tartott megbeszéléseken, tegyék Memorandumba és forduljanak a világ összes népéhez segítségért és magyarázzák meg, hogy ma Magyarország, holnap vagy holnapután más országok kerülnek sorra, mert Moszkva imperializmusa nem ismer határt, és csak időre van szüksége.^[45]

^[1]http://www.udk.hu/index.php?subaction=showfull&id=1181882086&archive=&start_from=&ucat=42,48,54&

^[2] “A magyar történelem szomorú novembere 2004” Kossuth Rádió / Vasárnapi újság , Döbrentei Kornél írása, elhangzott: 2004. november 7-én. Lásd <http://www.mariaorszaga.hu/forum/viewtopic.php?p=184972&sid=95d70d5c4aa79e24b7b43e6bc2443bdb>

^[3] Nemzetor, 1979 október 15.

- [4] Congressional Record, June 13, 1989.
- [5] Congressional Record, June 16, 1993.
- [6] ENSZ Különbizottság Jelentése a Magyar Ügyről, #291.
- [7] Így kezdte megemlékezését: “Tisztelt Országgyűlés! Fájdalmas csapástól lesújtva lépek a szónoki emelvényre gyászborult népünk színe elé, midőn a tisztelt országgyűlésnek betérjesztem Joszif Visszárionovics Sztálin halhatatlan emlékét törvénybeiktató javaslatot...” Kétségtelenül ez is része Nagy életművének, azonban nem lehet ezen az alapon Nagy egész életművét meg- és elítélni.
- [8] Miniszterelnöki kinevezésének körülményei csak 1993-ban lettek ismertek Magyarországon, mikor a MAGYAR NEMZET, Nagy miniszterelnöki székfoglaló beszédének 40. évfordulóján (július 3), Földvári Rudolf beszámolója és kézzel irt naplója alapján ismertette a részleteket “Hideg zuhany Rákosinak ‘Legyen Nagy Imre a miniszterelnök’” címmel.
- [9] Malenkovot leváltották.
- [10] Magyarul pedig egyes részeket 1959-ben kiadtak AZ IGAZSÁG A NAGY IMRE ÜGYBEN (Századvégi Füzetek, Brüsszel), magyarországi kiadás 1989-ben.
- [11] Imre Nagy, ON COMMUNISM, In Defense of the New Course, Praeger, New York, 1957.
- [12] Méray Tibor, The Revolt of the Mind, London, 1960, 324 o.
- [13] “A magyar közélet időszerű erkölcsi-etikai kérdéseiről; 1955 december havában. AZ IGAZSÁG A NAGY IMRE ÜGYBEN, Századvégi füzetek, Budapest, 1989 (első kiadás Europai Petőfi Kor, Bruxees, 1959); 153-54 o. Angol szöveget I. Nagy, On Communism, 63-64 o. Nagy Imrét a téma úgy látszik annyira fellelkesítette, hogy az egészet egy szuszra vetette papírra, egyetlen hosszú bekezdésben.
- [14] A több, mint 300 oldalas munka 25 fejezetből áll, tehát 25 témával foglalkozik,
- [15] Váli Ferenc javasolta ezt az elméletet először, RIFT AND REVOLT IN HUNGARY (Harvard University Press, 1961).
- [16] Igazság a Nagy Imre ügyben, 55 o.; lásd szintén Tobiás Áron, in memoriam NAGY IMRE, Emlékezés egy miniszterelnökre, 1989, Szabad Tér Kiadó, 1989, 178-79 o. A “tiz nap” előtti figyelmeztetés pont Gero Titóhoz való október 15-i elutazása előtt történt.
- [17] ENSZ Jelentés, # 157-9.
- [18] Tamaska Lorand, MD, "Ötszáz gramm prágai sonka--A magyar '56 hátttere," HUNNIA, October 25, 1994, pp. 21-31. A sonka úgy arra utal, hogy az egyik miniszter azzal az ürüggyel utasította el Tamáska panaszát, hogy cukorbeteg fiának étrendjében sonkára van szüksége, és ezt csak mint miniszter tudja beszerezni, tehát nem veszélyeztetheti állását.
- [19] A Mi Forradalmunk; 5 részes magyar dokumentumfilm, 1995, rendező [Magyar József](#), operatőrök: [Vékás Péter](#), [Kőszegi Gyula](#).
- [20] **SORTÜZEK – 1956**, II. JELENTÉS; Igazságügyi minisztérium, Tényfeltáró Bizottság, 1994, 62-3 o.
- [21] U. o. 9 o.
- [22] U.o., 9-10 o.
- [23] E. I. Malasenko, "A különleges hadtest Budapest tüzeiben" HADTUDOMÁNY, 1994/1, 121-4 o. Malasenko orosznyelvű visszaemlékezése ugyanezzel a címmel jelent meg Moszkvában.
- [24] U. o. 122-3 o.
- [25] U. o. 123 o. Kiemelés tőlem, B. S.
- [26] Tamáska Lóránt szerint Gosztonyit a nyugati katonai szakértők “nem sokra értékelik és úgy tudják, hogy 1956 október 23-án a Kilián laktanyában mint GH-s tiszt teljesített szolgálatot, laktanya-ügyeletes volt és lövetett a Corvin Kozi ‘ellenforradalmi, alvilági csöcselékre’.” Majd nagylelkűen hozzáteszi, “De hát az vessen rá első követ, aki nem tévedett életében, nem változtatta véleményét.” Lásd Tamáska, 21 o.
- [27] Gosztonyi Péter tömör összefoglalója 1956-ról a Bécsi Napló egy 1998-as számában; <http://kincsestar.radio.hu/jeles/jelesokt.23.php>

- [28] Hiányzó lapok 1956 történetéből – Dokumentumok a volt SZKP KB levéltárából, Zenit könyvek, 102 o.
- [29] Malasenko, 124 o.
- [30] Mészáros Gyula, “Forradalom és szabadságharc 1956-ban,” BALATONFÜRED ÉS BALATONARÁCS TÖRTÉNETE, Veszprém, 1999, 507 o.
- [31] Ezt a kérdést részletesebben tárgyalom az Autonómia és az új világrend c. könyvemben, lásd <http://www.corvinuslibrary.com/autonom/katalog.htm>
- [32] Carroll Qugley, TRAGEDY AND HOPE (Macmillan, New York, NY, 1966) c. könyve részletezi, hogy a 19. század végére hogy hajtották uralmuk alá mindkét politikai pártot Amerikában (71-73 o.) A módszer egyszerű; “mindkét pártot támogatni, megengedni, hogy a pártok változassák egymást, ezzel eltitkolják a befolyásukat és egyben megakadályozza a politikusok függetlenségét, és mivel van a két párt közti választásnak lehetősége, a nép azt hiszi, hogy saját akarata érvényesül” (73 o.).
- [33] Schlesinger, Arthur M. Jr. THE VITAL CENTER: THE POLITICS OF FREEDOM, (Boston: Houghton Mifflin Company, 1949). Másik fontos dokument Carol Quigle
- [34] U.o. 240 o.
- [35] lásd Radics Géza, 1956 és előzményei. Megjelent a Magyarságtudományi Intézet honlapján <http://www.magtud.in.org/RG%201956.htm>
- [36] Békés, Csaba – Byrne, Malcolm – Rainer, János M. The 1956 Hungarian Revolution: A History in Documents. Page XXXIX.
- [37] Bohlen, Charles E. : Witness to History: 1929-1969. W. W. Norton & Company, INC. New York, 1973, 412 o.
- [38] U.o. 413 o.
- [39] History in Documents. XLI. oldal.
- [40] Congressional Record, Volume 106, Part 14, Eighty-sixth Congress, Second Session, 31 August, 1960. 18785.
- [41] Gordon Gaskill, “Timetable of a failure,” VIRGINIA QUARTERLY, Spring 1958, vol. 34,# 2, 61-91 o.
- [42] U.o. 171-2 o.
- [43] FACTS ABOUT HUNGARY, szerk. Imre Kovács, Amerikai Magyar Bizottság, New York, 1958.119-143 o. Kovács Imréék összesen 14 kritikus részt hagytak ki az eredeti írásból.
- [44] http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Cuba#The_Cuban_Revolution
- [45] ENSZ Jelentés, #291.